Ч. 150 Четверъ 8 (20) липня 1893. Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Адмiнiстрацiя: улиця Чарнецкого ч. 8.

Редакцiя: ул. Францисканьска ч. 10, двери 10.

Письма приймають ся лишь франкованѣ.

Рекламацiи неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Администрацiи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провинцiи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Товариство педаґоґiчне.

Въ Тернополи вôдбувають ся теперь загальнѣ зборы товариства педаґоґiчного. Членôвъ зъѣхалось небогато, лише до 200. На двôрци повитавъ ихъ комiсарь правительственный п. Студиньскiй въ имени мѣста, а въ имени вôддѣлу тернопôльского директоръ Мацѣшевскiй. Презесъ товариства кн. Юрiй Чарторыскiй дякувавъ за щире повитанє и принятє.

На першôмъ засѣданю по привѣтахъ, принято въ почестнѣ члены кардинала Дунаєвского, епископа Солецкого, инспекторôвъ дра Самолевича и Барановского, директора Дзѣдзицкого и проф. Солєского.

Зô справозданя, предложеного зарядови головному, выймаємо слѣдуючѣ данѣ: Зарядъ внѣсъ петицiю до Сойму о зниженє лѣтъ службы зъ 40 на 35. Петицiѣ Соймъ ще не полагодивъ; дальше внѣсъ просьбу до краевои Рады шкôльнои, щобы въ плянахъ на шкôльнѣ будынки були також пляны господарскихъ будынкôвъ. Просивъ краковске товариство обезпеченъ о 5 прц. рабату вôдъ асекурацiѣ будынкôвъ шкôльныхъ въ хосенъ бурсъ товариства. Старавъ ся о знижку цѣны бiлетôвъ на зелѣзницяхъ о половину для учителѣвъ, але ґенеральна Дирекцiя позволила лише на таку знижку, що на просьбы, потвердженѣ властями, будуть дирекцiѣ зелѣзничѣ у Львовѣ и въ Краковѣ выдавати учителямъ карты леґiтимацiйнѣ, на пôдставѣ котрыхъ, коли хто заплатить цѣлый бiлетъ третои клясы, може за него ѣхати другою клясою.

Було торôкъ внесенє, щобы старатись о недопусканє учителѣвъ шкôлъ середнихъ на инспекторôвъ народныхъ шкôлъ. Тому, що власти справдѣ мало коли именують учителя ґимназiяльного инспекторомъ народныхъ шкôлъ, то головный зарядъ не вносивъ въ тôмъ взглядѣ поданя.

Зарядъ займаєсь теперь уложенємъ статута для „Товариства взаимнои помочи учителѣвъ“.

Минувшого року займавъ ся зарядъ дуже розбудженємъ житя у вôддѣлахъ. Въ тôй цѣли уряджувавъ люстрацiѣ вôддѣлôвъ, заохочувавъ ихъ до уряджуваня вôдчитôвъ, концертôвъ на добродѣйнѣ цѣли, пôддававъ рôжнѣ справы до дискусiѣ. Товариство педаґоґiчне має теперь 64 вôддѣлôвъ и 174 кружкôвъ а 3.300 членôвъ.

Сего року припадає 25-лѣтна рôчниця заложеня товариства. Сей ювилей рѣшено обходити на другiй рôкъ пôдчасъ выставы краєвои. Зъ ювилеємъ лучить ся справа будовы дому товариства педаґоґiчного а въ нѣмъ музею и выставы прирядôвъ науковыхъ.

Въ р. 1892/93 дало товариство 20 дѣтямъ учителѣвъ запомоги по 50 зр., а товаришамъ 775 зр. и 8 запомогъ зъ фонду дра Ст. Баденiого, въ сумѣ 200 зр. Отже разомъ 975 зр.

Кольонiѣ вакацiйнѣ, до котрыхъ починъ дало товариство педаґоґiчне, розвивають ся що року лучше. За 10 лѣтъ въ кольонiяхъ, остаючихъ пôдъ зарядомъ товариства, брало участь 929 хлопцѣвъ и 128 дѣвчатъ.

Отсе кôлька важнѣйшихъ датъ зô справозданя, котрѣ певно будуть интересувати пп. учителѣвъ.

Зъ рускихъ товариствъ.

Товариство рускихъ женщинъ въ Станиславовѣ оголошує таке:

Межи богато инншими справами, котрѣ дотыкають руску суспôльнôсть, стає одною зъ важнѣйшихъ, справа заложеня института для рускихъ дѣвчатъ въ Станиславовѣ.

Ся гадка не нова, але зъ огляду на єѣ вагу нема сумнѣву, що каждый щирый Русинъ пôдпоможе єѣ радо, видячи плоды, якими вже нинѣ можуть повеличатись такѣ институты, якъ въ Яворовѣ або у Львовѣ. И справа тымъ важнѣйша, що у насъ на цѣлу всхôдну и полудневу Галичину та Буковину не було доси нѣ чутки про заснованє дѣвочого института, за-для чого зъ конечности образують ся нашѣ дѣвчата по чужихъ „пансiонахъ“ чи „конвiктахъ“, де стрѣчають иншiй напрямъ образованя и выхованя, якъ Русинкамъ потрѣбный.

Такому лиху може зарадити лише рускiй институтъ дѣвочiй, уряджений на ладъ львôвского або яворôвского. Недостачею учительокъ та учителѣвъ не потребуємо журитись, бо въ тôмъ взглядѣ маємо запевнену помôчь уже зазадалегôдь, и то вôдъ первордныхъ силъ учительскихъ въ Станиславовѣ. Однакъ щобы здѣйствити гадку и перевести намѣръ въ дѣло, треба намъ ще значно бôльшихъ фондôвъ, якъ тѣ, котрыми могли бы мы теперь розпоряджати. Тожь надѣємось, що найбогатшимъ жереломъ на такъ гарну цѣль буде устроенє въ недалекôй будучности (по при забаву зъ танцями) льотерiи фантовои.

А запорукою, що въ нашихъ надѣяхъ не заведемось, єсть уже зробленый початокъ нашими патрiотками, котрѣ на попередну вôдозву прислали прегарнѣ фанты, що подаемо до загальнои вѣдомости, складаючи повне признанє и подяку.

Фанты надôслали панѣ: Катерина Мандичевска зъ Надвôрнои: бѣлу вышивану серветку и гуцульскiй фартушокъ; Левицка зъ Камянои: подушочку плюшову на шпильки и несессерку зъ понсового атласу; Ирена Гераси

---

5)

Село Золоторобôвъ.

Хороша и правдива исторiя для школы и дому.

Зъ нѣмецкого. — Генриха Цшоккого.

(Дальше).

Коли вже нѣхто на ту посаду не зголошувавъ ся, бо нѣхто зъ честныхъ людей не хотѣвъ приняти ся такои службы, котрою всѣ зъ давенъ давна погорджали и хиба лишь брали ся до неи такѣ, що вже не мали чого вхопити ся, то громада постановила наконецъ вôддати єѣ Ґолѣнатому, яко побôчный заробокъ, бо вôнъ умѣвъ ще бодай яко тако читати и писати.

Але теперь выступивъ Володко, то блѣдъ то червонѣвъ и вôдозвавъ ся: „То вы даєте свому пастухови вôдъ коровъ та безрогъ лѣпшу платню, якъ учителеви, що має выховувати вашихъ сынôвъ та доньки въ страсѣ Божôмъ и учити всякихъ пожиточныхъ рѣчей! Тажь вашѣ дѣти то люде, сотворенѣ на образъ и подобiє Боже, а не ваша худоба. Чи вамъ не встыдно грѣха, якого допускаєте ся? — Але я знаю, що громадска каса завсѣгды порожна, коли треба о щось доброго постарати ся, а за науку чей не будуть платити бѣднѣ люде, що мають ледви бараболѣ, хлѣбъ и сôль. То я за васъ зроблю, стану у васъ учителемъ и не хочу вôдъ васъ нѣякои платнѣ. Кажу вамъ ще разъ, стану у васъ за учителя и анѣ громада анѣ нѣякiй господарь и крейцаря не заплатить!“

Люде ажь здивували ся и дивили ся то оденъ на другого, то на Володка. Декотрѣ не хотѣли на то пристати, бо казали, що вôнъ може чи таки хоче запродати бѣднѣ душечки ихъ дѣтей чортови. Але бôльша часть розважила собѣ, що нѣхто не прийме ся тои службы такъ дешево и стали домагати ся та выкрикувати, нехай Володко стане учителемъ. Вôдбуло ся вôдтакъ голосованє и Володка выбрано учителемъ.

Коли Гальшка то почула, то волѣла бы була зô встыду таки заразъ пôдъ землю запасти ся. Не знаючи вже, що собѣ робити, побѣгла до млина, якъ колибъ ѣй не знати яке стало ся нещастє, або якъ колибъ хтось не знати якои наробивъ ганьбы. Тай самъ честный мельникъ Стефанъ покивавъ гнѣвно головою и сказавъ: „Менѣ видить ся, що у того Володка не всѣ дома“.

Але Володко, коли вже разъ сказавъ, то й стоявъ при своѣмъ. Отже рада громадска повѣдомила о тôмъ пôсля припису власть шкôльну и предложила єго на учителя. Вôнъ мусѣвъ въ мѣстѣ робити испытъ, а що умѣвъ красно писати и бôльше рахувати, якъ то уважали для селянъ за потрѣбне, то й затвердили єго на посадѣ учителя.

7. Якъ Володко учить въ школѣ.

„Гальшко, Гальшко, не мучь мене твоимъ невдоволенємъ, тымъ вѣчнымъ сумованємъ!“ — каже Володко до засумованои доньки Стефана: „Отъ видишь, старѣ вже зôпсутѣ и годѣ ихъ поправити; може удасть довести наше село до поважаня и чести добрымъ выхованємъ дѣтей. Иншои рады нема. Правда, що учитель на селѣ майже нѣчого не значить и всѣ нимъ погорджають; алежь якъ дуже знизивъ ся нашъ Спаситель, щобы поправити людей, научити ихъ та искупити! Колибъ мы мали розумнѣ и совѣстнѣ правительства, котрѣ бы бôльше дбали про добро народу, якъ про себе, бо они прецѣ для народу, то они бы бôльше дбали про сѣльскихъ учителѣвъ, знали бы для нихъ бôльшѣ пошановокъ, якъ для тыхъ професорôвъ у высокихъ школахъ. А такъ що? Все ставить ся до горы ногами; все лишь дивить ся и пхає ся въ гору а на долинѣ занедбує ся. Тому то въ горѣ стає за тяжко а въ долинѣ за легко и троны стоять на слабыхъ ногахъ.

„Ой Володку, Володку!— каже Гальшка: Ты не знаешь, якъ ты зле зробивъ!“ Але она не сказала, чому.

Тымчасомъ, скоро лишь настала осѣнь, взявъ ся Володко учити въ школѣ. Першого

мовичѣвна зъ Янова: рамки на фотоґрафію, украшенѝ ручнымъ малюнкомъ; Яцикевичева зъ Пасѣчнои: ручникъ вышиваный народными узорами и подушочку на шпильки; Марія Темницка зъ Шидловець: пару гафтованыхъ пантофлѣвъ; Партицка зъ Торговицѣ: рамы зъ шкôры потяганѝ бронзомъ и пару пантофлѣвъ, кромѣ того 1 зр.; Лойванюкôвна: кошичокъ на стирочки и гафтовану подушочку на шпильки; Ванда Шмериковска зъ Надвôрнои: чорный фартушокъ шовковый; Ядвига Домбровицка учителька зъ Надвôрнои: гафтовану касетку на хусточки зъ рожевого атласу вышивану шовковымъ гафтомъ; Яворска зъ Путятинець: 1 зр.; Н. Н. зъ Станіслава: 5 примѣрникôвъ „Бібліотеки музикальнои".

Прочѝ фанты, не втягненѝ ще до спису, будуть оголошенѝ слѣдуючимъ разомъ. Дякуючи ще разъ нашимъ посестрамъ за сей починъ до доброго дѣла, просимо дальшѝ фанты ласкаво надсылати на руки пôдписанои.

Вôдъ выдѣлу товариства „Рускихъ Женщинъ" въ Станіславовѣ. *Ольга Зарицка*, мѣстопредсѣдателька.

Переглядъ політичный.

Сынъ Найдост. Архікнязя Кароля Стефана одержавъ при хрестѣ въ недѣлю имена Левъ, Кароль, Марія, Кирило и Методій.

Урядова часопись пруска оголосила розказъ цѣсаря нѣмецкого, высланый до канцлера Капрівіого. Въ тôмъ „розказѣ" дякує ему цѣсарь за переведенє предложеня войскового. Цѣсарь Вільгельмъ каже, що се заслуга передовсѣмъ канцлеря, хвалить его політичный змыслъ, посвяченє — вкôнци дякує ему за те все та бажає много лѣтъ, щобъ мôгъ служити цѣсареви и вôтчинѣ. Поступокъ Полякôвъ, що голосували за предложенемъ войсковымъ, хвалить бôльша часть ґазетъ нѣмецкихъ.

Новинки.

Львôвъ дня 19 липня.

— **Именованя.** Выдѣлъ краєвый именувавъ Болеслава Папé адъюнктомъ рахунковымъ; Маріяна Натального, Маріяна Маєвского и Ив. Ясѣньского офіціялами рах.; Теоф. Рудского, Володислава Янушкевича и Осипа Гуперта асистентами рах.; Антона Глиньского, Волод. Древньского, Густава Найсера и Едмунда Домбровского практикантами рах.; вкôнци Маріяна Стерчаля, Олекс. Лисевича и Олексу Венгриновича аплікантами рахунковыми.

— **Ц. к. краєва Рада шкôльна** ухвалила на засѣданю въ дня 7 липня с. р.: 1. Розпорядженє въ справѣ щѣпленя вôспы у ученикôвъ шкôлъ середныхъ: а) зъ початкомъ року шкôльного 1893/94 Дирекціѣ шкôлъ середныхъ будуть жадати вôдъ усѣхъ ученикôвъ доказôвъ, що въ часѣ вôдъ 1 сѣчня 1891 були щѣпленѝ або ревакцинованѝ (другій разъ щѣпленѝ) Ученики, що такого доказу не вложать, мусять у вересни с. р. дати защѣпити собѣ вôспу. — б) На будуче всѣ ученики вступаючѝ до середныхъ шкôлъ мають выказати ся свѣдоцтвомъ ревакцинаціѣ, вôдбутои въ роцѣ передъ вступленемъ до школы. — Дальше рѣшила кр. Рада шкôльна перемѣнити народнѝ школы на пятиклясовѝ: мужеску и женьску въ Кутахъ, мужеску въ Галичи, чотироклясову въ Товмачи, мужеску въ Копичинцяхъ и двоклясову въ Гусятинѣ; одноклясову женьску и муж. въ Радимнѣ на 4-клясову мѣшану; 4-кл. мѣшану въ Равѣ на 5-кл. муж. и 4 кл. женьску; на триклясовѝ: женьску въ Галичи, женьску въ Копычинцяхъ и двокл. въ Устрикахъ дольныхъ; 5-кл. мѣшану въ Городенцѣ на 5-кл. нового типу. Рѣшено заложити сего року 2 клясову школу въ Сколѣмъ на Демни выжнôй и 1-кл. въ Гаяхъ дѣтковецкихъ. Філіяльна школа въ Мужиловичахъ Кольонії буде змѣнена вôдъ вересня с. р. на етатову. — Именовано управителями двоклясовыхъ шкôлъ Ив. Орловского въ Чермнôй, Войтѣха Северина въ Олеснѣ, Андрея Філяра въ Радгощи и Станислава Точиского у Глинянахъ. Признано додатки пятилѣтнѝ: о. Алекс. Стефановичеви, гр. кат. катехитови въ муж. семинаріи уч. у Львовѣ другій додатокъ. Перенесено суплентôвъ ґімназіяльныхъ: Ивана Нѣмцева зъ Бучача до Бережанъ, Андрѣя Шахновича зъ Дрогобича до Ярослава, Аркадія Малецкого зъ Коломыи до рускои ґімназіи у Львовѣ, Володислава Тухевича зô Львова до Станиславова, Осипа Яворского зô Львова до Тарнова, Домініка Желяка зô Львова до Ярослава, Осипа Бѣльского зъ Решова до Тарнова, Людвика Млынка зô Станіславова до Вадовиць, Семена Дорундяка зъ Тернополя до Тарнова Андрѣя Шаласного зъ Тарнова до Решова. Стан. Фіґля зъ Вадовиць до Тарнова, Михайла Пачовского зъ рускои ґімназіѣ у Львовѣ до Коломыѣ, Евґенія Бѣгановского зъ Нового Сянча до Кракова, Войтѣха Болотницкого зъ Кракова до Нового Санча.

— **Запомоги.** Выдѣлъ краєвый удѣливъ погорѣлцямъ громады Гусятина 500 зр. незворотнои запомоги, а громадѣ Шляхтова, въ повѣтѣ новосанчѣвскôмъ 200 зр. такожь запомоги.

— **Комітетомъ ратунковымъ** въ Гусятинѣ завѣдує ґр. Адамъ Голуховскій. Краєва Дирекція скарбу позволила спроваджувати для погорѣльцѣвъ поживу зъ Россіѣ безъ оплаты мыта. Президія ц. к. Намѣстництва на вѣсть про огонь въ Гусятинѣ, выслала сейчасъ 200 зр. на запомоги для погорѣлцѣвъ.

— **На засѣданю комітету института им. св. о. Николая у Львовѣ** въ дня 16 липня принято въ помѣжь зголосившихъ ся слѣдуючихъ питомцѣвъ: До клясы приготовляючои: 1) Яросл. Кордасевича, сына священика зъ Росохача, 2) Тад. Рогожевского, сына офіціялиста зъ Говилова, 3) Евст. Теодоровича, сына священика зъ Городницѣ, 4) Володим. Шавалу, сына священика зъ Полтвы; до клясы першои: 5) Володим. Гойвановича, сына священика зъ Яблонова, 6) и 7) Павла и Ант. Стафиякôвъ, сынôвъ контрольора податкового зъ Фрайштату (Freistadt), 8) Ник. Левицкого, сироту по господари зъ Жабокрукôвъ; до другои клясы: 9) и 10) Павла и Петра Кисѣлѣвъ сирôтъ по господари зъ Белза, 11) Стеф. Ковалева, сына учителя зъ Борислава, 12) Юст. Левицкого, сироту по господари зъ Жабокрукôвъ; 13) Павла Городецкого, сына господаря зъ Межигорець; до третои клясы: 14) Ив. Алиськевича, сына священика зъ Перепельникъ, 15) Ром. Ковалева, сына учителя зъ Борислава, 16) Тад. Сухого, сына священика зъ Олешицкои Волѣ, 17) Деп. Шувалу, сына священика зъ Полтвы, 18) Мод. Соболту, сына священика зъ Липовицѣ, 19) Мар. Рогожевского, сына офіціялиста зъ Говилова, 20) Мих. Коцюбу сына священика зъ Кулаковець; до четвертои клясы: 21) Зен. Витошиньского, сироту по священику зъ Радча, 22) Володим. Галицкого сына учителя зъ Куть, 23) Йос. Кокуревича, сына священика зъ Бѣгаль; до пятои клясы: 24) Яросл. Алексевича, сына священика зъ Заруддя; до шестои клясы: 25) Юл. Кмиту, сына канцеліста суду зъ Лѣска, 26) Ивана Вирку, сына господаря зъ Василева; до семои клясы: 27) Ив. Макуха, сына господаря зъ Дорожева; до осьмои клясы: 28) Мир. Коритка, сына священика зъ Богатковець, 29) Вит. Рогошевского, сына офіціялиста зъ Говилова и 30) Мих. Теслю, слухача фільософіѣ, сына господаря зъ Милошевичь. Всѣ принятѝ обовязанѝ найдальше до 20 серпня прислати належитôсть за мѣсяць вересень.

— **Змѣну статутôвъ товариства „Зорѣ"** затвердило ц. к. Намѣстництво. Въ новôмъ статутѣ товариства вставлено зъ важнѣйшихъ постановъ, що загальнѝ зборы членôвъ можуть вôдбувати ся не тôлько у Львовѣ, але такожь и въ тыхъ мѣстахъ, де суть філіѣ товариства; що товариству вôльно уживати своего прапору; а мѣжь средствами до осягненя цѣлей товариства (пôддержуванє житя товариского, образованє и матеріяльна пôдмога членôвъ) додано ще: закладанє институтôвъ въ цѣли выхованя и науки молодежи ремѣсничои и т. д. — На основѣ сего статута приготовляє „Зоря" заснованє ще сего року кôлькохъ філій. Въ кôлькохъ мѣстахъ нашихъ поступили пôдготовленя вже такъ, що небавомъ філіѣ будуть заснованѝ. — Якъ пôйде справа зъ будовою власного дому для товариства, въ котрôмъ мала бы бути умѣщеною перша руска ремѣснича бурса, не знати, бо складки на тую цѣль пеняво вплываютъ. До сего часу вложили на тую цѣль найбôльше самѝ ремѣсники львôвскѝ и патріоты зъ интелиґенціѣ. Рускѝ институціи не дали на тую цѣль до теперъ ще нѣчого.

— **Испытъ зрѣлости** въ женьскôй семинаріи учительскôй въ Перемышли вôдбувъ ся вôдъ дня 7—13 липня пôдъ проводомъ вôдпоручника краєвои рады п. Людв. Дзедзицкого. Испытъ зложили: Роз. Богачикôвна, Мар. Чаплиньска (зъ вôдзн.), Мар. Чеппе (зъ вôдзн.), Альб. Далецка, Мальця Давидъ (зъ вôдзн.), Фел. Дембьовска (зъ вôдзн.), Марія Діцъ (зъ вôдзн.), Мар. Дуткевичѣвна, Людв. Еберлѣвна, М. Фиткалѣвна, Юл. Ивановна (зъ вôдзн.), Мар. Яворска, Соф. Качановска, Мих. Кмеатôвна, Соф. Косовичѣвна, Соф. Лясевичѣвна (зъ

дня станувъ собѣ въ дверехъ и тутъ принимавъ дѣтей. Коли они мали чоботы зъ болотомъ, мусѣли насампередъ пообтирати ихъ соломою, вôдтакъ повытирати пôдошвы на зелѣзку передъ дверми, щобы не замастити помосту въ комнатѣ. Вôдтакъ подавъ кождôй дитинѣ дружно руку на повитанє. Колижь руки були нечистѝ, то дѣти мусѣли ити до керницѣ и мыти собѣ руки та лице. Коли волосє було незачесанє, то завертавъ ихъ назадъ до дому, щобы зачесали ся. Тыхъ же, котрѝ були чистенькѝ и зачесанѝ, цѣлувавъ щиро въ чоло.

Хлопцѣ и дѣвчатка дивували ся дуже; декотрѝ встыдали ся, другѝ смѣяли ся, иншѝ навѣть плакали. Того они доси нѣколи не зазнали.

Другого и третого дня стоявъ Володко знову въ дверехъ и такъ ще не оденъ день, доки ажь всѣ не приходили такъ чистенькѝ до школы, якъ вôнъ имъ наказувавъ. Вôдтакъ принимавъ ихъ вже въ клясѣ. Хто опôсля приходивъ до школы невмытый и незачесаный, або зъ болотомъ на чоботахъ, того ставивъ на пôдвысшеню всѣмъ на посмѣховиско, а коли такъ перестоявъ цѣлу годину, то посылавъ его до дому, щобы обчиcтивъ ся.

То гнѣвало многихъ людей въ селѣ; але они не мали въ школѣ нѣчого до розказу и мусѣли зъ тымъ годити ся, чого Володко хотѣвъ. Тымъ способомъ довѣвъ до того, що до кôлькохъ недѣль були всѣ дѣти чи бôльшѝ чи меншѝ, чи богатѝ чи бѣднѝ дуже чистенькѝ на цѣлôмъ тѣлѣ, бодай доти, доки були пôдъ окомъ учителя.

Але Володко не скôнчивъ на тôмъ. Коли вôнъ такъ призвычаѣвъ дѣтей черезъ чверть року до порядку, ставъ уважати на чистоту одежи. Одѣжь не смѣла бути замащена, зъ порохомъ або болотомъ, хочь була стара и подерта. За то, що була подерта, не гнѣвавъ ся на дѣтей, бо то не була ихъ вина. Хто черезъ цѣлый тыждень ходивъ найчистѣйше чи то до школы, чи до церкви, або по селу, на улици и въ поли, того вôнъ найлѣпше любивъ. Тому давъ вôнъ одного тыждня образокъ, або яку шовкову застѣжку, або красный папѣръ до писаня листôвъ; другого тыждня давъ знову якусь малу памятку на знакъ своеѣ дружбы, а наконець поцѣлувавъ дитину публично передъ всѣма въ уста и та дитина мала тогды право ити зъ Володкомъ въ недѣлю на прохôдъ, або коли падавъ снѣгъ або була непогода, то прийти до него та переглядати велику книжку зъ образками, зъ котрои Володко умѣвъ розповѣдати всѣлякѝ краснѝ оповѣданя.

Але Володко бувъ чоловѣкомъ, що умѣвъ выробити собѣ повагу и у старшихъ людей; вôнъ не клявъ ся нѣколи та не проклинавъ, але й нѣкого не боявъ ся; не диво, що всѣ дѣти поважали его дуже и наконець майже бôльше любили, якъ власныхъ родичѣвъ. Треба було видѣти, якъ всѣ зъ почестію горнули ся до него, якъ радо бѣгли до него, коли его де стрѣтили; якъ здогадували ся по его очахъ, чого вôнъ бажає; якъ на кождый его знакъ радо були послушнѝ.

Селяне въ Золотоноши не могли того поняти, тымъ бôльше, що сей учитель не уживавъ анѣ прута, анѣ березовои рôзки. Декотрымъ людемъ стало лячно и они оповѣдали собѣ байку про того чоловѣка, що то умѣвъ выводити щурôвъ зъ мѣста, а вôдтакъ звабивъ до себе й дѣти та завѣвъ ихъ въ печеру въ якôйсь горѣ, де они разомъ зъ нимъ пропали. Деякѝ старѝ бабы говорили таки, що то щось несамовитого и радили, щобы не посылати дѣтей до того учителя, але до того не прийшло.

А Володко заєдно говоривъ кажучи: „Чистота серця — то здоровлє душѣ; чистота тѣла — то й его здоровлє. Нехай звѣрята нурають ся въ болотѣ, але чоловѣкъ, образъ и подобіє Боже повиненъ чистый пôднимати ся въ гору до чистого неба. То мусить бути початкомъ всякого выхованя дѣтей, нехай дѣти знають, що они люде и щось бôльшого вôдъ звѣрятъ. Тогды можна зъ нихъ все зробити, але изъ звѣрятъ нѣчого".

Володко ще й такъ казавъ: „Учитель, що навѣть не умѣє довести повагою и любовію молоденькѝ серця дѣтей до того, щобы они

вôдзн.), Соф. Назаревичѣвна (зъ вôдзн.), Кар. Пельцôвна (зъ вôдзн.), Юл. Пешковска, Мар. Рыбиньска (зъ вôдзн.), Ан. Рослерôвна (зъ вôдзн.), Соф. Смолярска (зъ вôдзн.), Єл. Сгжижовска (зъ вôдзн.), Фил. Трошкевичѣвна, Мар. Тилявска, Мар Зачкôвна и Роз. Жабянка. Крôмъ того зложили испытъ приватистки: Іос. Карпиньска, Соф. Ґмитрикôвна, Юл. Гаращакôвна и Володислава Свищов ска. Одна приватистка вôдступила вôдъ испыту.

— **Цѣкава розправа** вôдбула ся передъ львôвскимъ трибуналомъ суду краєвого. Черновецкій жидъ Маркусъ Зайднеръ вернувъ зъ Америки до Львова и ту осѣвъ въ одномъ готели. Межи львôвскими жидками розойшла ся сейчасъ вѣсть, що вôнъ зъ фабрики фальшивыхъ грошей въ Америцѣ привѣзъ богато того товару. Отже заразъ зголосило ся богато жидôвъ до Зайднера купувати фальшивй грошѣ, тымъ бôльше, що интересъ бувъ добрый, бо за 400 зр. можна було достати 1000 зр. и то такихъ, що нѣхто не годенъ бувъ вôдрôзнити ихъ вôдъ правдивыхъ. Для пробы носили спрытнй жидки тй грошѣ до вымѣны и нѣхто не вагавъ ся вымѣняти ихъ, бо то справдѣ були добрй грошѣ. Отже пороблено богато такихъ угодъ, Зайднеръ взявъ добрй грошѣ а всѣмъ у копертахъ давъ тй пôдробленй. Вôдмыкають жиды коперты, а тамъ лише оденъ риньскій зверху а другій зô споду, а въ серединѣ папѣръ обтятый. Справа така, що годѣ скривдженому допоминати ся о своє, бо и его замкнули бы. Ажь припадкомъ дôставъ ся Зайднеръ зъ зятемъ передъ кратки судовй. Зайднеръ признавъ ся до вины и его засуджено на пôвъ року вязницѣ.

— **Сегорôчнй спеки въ Анґліи** такъ описує оденъ лондоньскій дописуватель часописей: Девятьдесять оденъ степенѣвъ Фаренгайта въ тѣни, а 138 на сонци! Вôдъ лютого лише три разы дощь падавъ! Край выглядає якъ диванъ перскій. На ґрунтахъ глинковатыхъ ще дещо зелениє, а на пѣсковыхъ все вôсхло. Въ ґрафствѣ Кентъ ведро воды коштує на австрійскй грошѣ 30 кр. А ту що лишь половина лѣта. Що то буде, коли сонце буде такъ дальше палити! Для мешканцѣвъ Лондону настали справдешнй африканьскй спеки. Спеки, якй мы тутъ маємо, выстарчили бы и для неґра зъ Абісиніѣ. Часописи лондоньскй оповѣдають, що кôлька князѣвъ индійскихъ приѣхало въ гостѣ до Лондону и дуже имъ подобавъ ся тамошный клімать. Богато тысячѣвъ моргôвъ землѣ неуправленй, бо земля ствердла на камѣнь. Величезнй просторы лежать мовь спопелѣлй, сѣрй, а на нихъ сторчать сухй дерева. Цѣлый той край, звычайно такій буйный, выглядає теперь якъ пустыня. Люде ходять посоловѣлй, якъ бы говорити забули. А въ мѣстѣ Лондонѣ у воздусѣ мовь бы жаръ стоявъ. На улицю выйти годѣ, ноги липнуть до асфальтовыхъ тротоарѣвъ; дома-жь спека майже душить. Хиньскихъ парасолѣвъ, уживаныхъ мужчинами, вже не стало; всѣ розкуплено. Разомъ зô спекою появились якйсь малй павуки, котрыхъ де не посѣєшь, тамъ вродять ся. Будишь ся рано, а павуки за нôчь геть обмотали тобѣ голову павутиною. И комахи и хробачки доскулюють не гôрше спеки. А людиска не мають навѣть тои потѣхи, щобы знали, звôдки сего року така спека. На комету яку звалити вину годѣ, а коли оденъ якійсь „ученый“ сказавъ, що то земля взяла трохи гатьта чи вісьта зô свои звычайнои дороги, то его по заслувѣ высмѣяла“. Имъ бы конче придалось воды — котрои — якъ бы можна — мы зъ Галичины могли бы пôслати цѣле море.

Господарство, промыслъ и торговля.

Ще про недостатокъ пашѣ.

Нема вже майже сумнѣву, що недостатокъ пашѣ, якій наставъ въ цѣлôй захôднôй Европѣ, дасть ся и намъ добре почути, бо хочь бы у насъ и були ще якй засобы пашѣ, то заграничнй аґенты готовй ихъ вывезти, коли наше правительство тому не перешкодить. Вправдѣ була чутка, що наше правительство має вже сими днями выдати заказъ вывозу пашѣ, але доси такого заказу ще нема, а тымчасомъ аґенты заграничнй увыхають ся по краяхъ нашои монархіѣ и закуповують пашу, де можуть та роблять на тôмъ добрй интересы. Та й не дивота; нѣмецке правительство дбаючи про добробытъ своего краю выдало розпорядженє, що нѣмецка кавалєрія не смѣє теперь уживати пашѣ для коней зъ засобôвъ, якй суть въ краю, лишь годувати ихъ выключно пашею спроваджуваною зъ заграницѣ. Тожь и не дивота, що нѣмецкй аґенты кинулись теперь до нашои Монархіѣ и тутъ переплачують пашу а декотрй зъ нашихъ бôльшихъ господарѣвъ лакомять ся на добрый заробокъ, позбувають ся єѣ и противнй заказови вывозу. Але остаточно таки готова настати хвиля, коли й намъ забракне пашѣ а тогды трудна буде рада; длятого треба заздалегôдь думати о тôмъ, що на такій выпадокъ робити. Атже и въ другихъ краяхъ радять теперь надъ тымъ, що робити въ такôмъ выпадку. Въ Нѣмеччинѣ н. пр. ось на що звертають увагу:

Ще двацять або трицять лѣтъ тому назадъ можна було — кажуть — побачити въ многихъ сторонахъ Нѣмеччины дерева, що зъ далека ледви на дерева подобали. Були то листистй дерева якъ: тополя осокора (чорна тополя) липа, кленъ, вязъ и т. д., зъ котрыхъ въ осени вôвчарѣ обривали вôдъ споду ажь майже до самого вершка галузє и листє, вязали въ снôпки и ставили доокола дерева, щобы они высыхали. Листє зъ тыхъ деревъ служило вôдтакъ въ зимѣ за лакому пашу для овець а галузє брали вôвчарѣ на топливо. Многй господарѣ користували ся тыми „воздушными сѣножатями“ и то ихъ нѣчого не коштувало, а вôвчарѣ самй на то памятали и сушили листє коли прийшовъ часъ. Колижь зъ часомъ щезли вôвчарѣ, то и щезли „воздушнй сѣножати.“ Въ часахъ недостатку пашѣ, можна однакожь помагати собѣ симъ способомъ. До такъ засушеного листя изъ сихъ деревъ можна ще брати пагоны и кôнчики галузокъ зъ букôвъ, сосонъ и ялиць, треба ихъ дрôбно покраяти та потовчи а вôдтакъ, коли ще можна помѣшати зъ брагою та макухами, дати тôй мѣшанинѣ выкиснути а она може вôдтакъ дуже добре заступити солому та середно добре сѣно.

— Кертиць можна позбути ся зъ городôвъ и сѣножатей найскорше въ той спосôбъ, що въ норы, надъ котрыми они нарыли землю, затыкає ся головки оселедцѣвъ, здохлу рыбу або здохлй раки, котрй борзо гниють, а котрыхъ кертиця не може знести и утѣкає. Такожь добре єсть намочити шматки або клоче нафтою або догтьомъ и позатыкати нимъ всѣ норы. Забивати кертиць не годить ся, бо они суть звѣрятами дуже пожиточными, що выѣдають пôдъ землею всякй хробы, котрй въ городахъ роблять велику шкоду.

— Затроєнє худобы пôзноцвѣтомъ осѣннымъ. Пôзноцвѣтъ осѣнный (Colchicum autumnale) єсть то ростина цибульковата, зъ довгимъ широкимъ листємъ, котра цвите ажь въ осени и выпускає цвѣтъ просто зъ цибульки, але листє и овочь дôстає ажь на весну. Ростина та єсть дуже ѣдовита и худоба єѣ не ѣсть, але коли случайно єѣ спасе, то зачинає заточувати ся, тяжко стогнати за кождымъ вôддыхомъ а вôдтакъ дôстає бѣгунку, котра єсть зъ разу зелена, воднист, слизовата а вôдтакъ и кровава. Засушеный пôзноцвѣтъ не єсть такъ шкôдливый якъ свѣжій, але все таки треба его пильно изъ сѣна выбирати. Спостережено, що коли коровамъ и вôвцямъ, що наѣли ся пôзноцвѣту и зачинають вже вôдъ него заточувати ся, нѣбы падати зъ нôгъ, дати заразъ рицінусового олѣйку або свѣжого молока, то они борзо подужають.

— **Справозданє о станѣ засѣвôвъ** въ Монархіи по день 12 липня с. р.: Пôвнôчно-захôднй краѣ потерпѣли дуже вôдъ довготреваючои посухи. Жито обѣцює середне жниво; станъ пшеницѣ взагалѣ лѣпшій якъ жита; яре збôже потерпѣло дуже черезъ хопту; збôрка ячменю буде мабуть слаба, але лѣпша якъ вôвса, котрый сего року изъ всего збôжа найменше удавъ ся. Стручковй ростины удали ся сего року лѣпше якъ яре збôже. Кукурудза поправилась; бараболя и цукровй бураки може ще поправлять ся. Сѣнокосы по найбôльшôй части вже покôнчили ся и выпали середно, а навѣть зле. Збôрка рѣпаку выпаде мабуть загально некористно. Станъ хмелю добрый; виноградъ красно удавъ ся; садовина потерпѣла дуже вôдъ посухи и зливы, урожай буде загально слабый.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Ліберецъ 19 липня. Шляхъ зелѣзницѣ межи Либеновомъ а Рихновомъ засыпала заваливша ся гора и перервала комунікацію.

Лондонъ 19 липня. Въ друкарни Бравна и спôлки выбухнувъ огонь, вôдъ котрого згорѣло 35 великихъ домôвъ торговельныхъ; такъ великого огню не було въ Лондонѣ вже вôдъ много лѣтъ.

Парижь 19 липня. Soir доносить, що Девель повѣдомивъ францускогo репрезентанта въ Банґкокъ, що правительство французке дозволяє сіямскому правительству 24 годинъ часу на вôдповѣдь на ультіматумъ.

Бѣлградъ 19 липня. Гарашанинъ промавлявъ вчера противъ акту обжалованя давнѣйшихъ міністрôвъ и казавъ, що властиво треба бы ставити передъ судъ реґентôвъ и ґабінетъ Пашича. До слова зголосило ся ще 15 бесѣдникôвъ. Дебата мабуть нинѣ закôнчить ся.

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій**.

его охотно слухали, — такій учитель не розумѣє своего дѣла. Тогды зовсѣмъ справедливо треба поломити на хребтѣ учителя той прутъ, котрымъ вôнъ бє дѣтей, якъ колибъ мавъ выучувати малпы, псы або иншй звѣрята, що не мають нѣ розуму, нѣ людского серця.

8. Що дѣє ся дальше въ школѣ.

Але по селу пôшла чутка, що Володко веде дѣти до злого и учить ихъ якоись иншои вѣры, та що дѣти не можуть у него нѣчого научити ся. Бо то ажь страхъ згадати, що то дѣти не выробляють, щобы дôстати ся до школы, а то чей звѣстна рѣчь, що молодѣжь не радо иде до школы; то щось видко, противъ природы. А вôдтакъ въ школѣ цѣлый день такъ тихо якъ въ церквѣ, а тамъ, вôдъ коли люде запамятають, були такй крики, що було чути ажь поза село; навѣть пôдчасъ спѣву тамъ лишь такъ гудить, якъ въ улию. Дальше пустивъ хтось чутку, що учитель учить дѣтей при молитвѣ якихсь чарôвъ, бо каже имъ робити якйсь дуже пôдозрѣнй знаки.

Такй и тымъ подôбнй вѣсти дôйшли до вѣдомости священика и власти шкôльнои въ мѣстѣ. А що въ самôмъ дѣлѣ нѣхто не знавъ, що тамъ Володко такого робить, то выслано комісію, щобы все розвѣдала и зарядила щось на тй жалобы. До комісіѣ вызначено двохъ панôвъ зъ мѣста и панъ-отця. Комісія прийшла до Володка несподѣвано одного дня рано, закимъ ще наука розпочала ся, сказала ему, чого она явила ся и приказала ему, щобы вôнъ въ єѣ очахъ такъ робивъ, якъ робить звычайно.

Позаякъ дѣти приходили по одному, то можна було придивити ся, що навѣть бѣдна и подерта одѣжь на нихъ була чиста и о скôлько можна въ порядку. Всѣ ишли насамперѣдъ до учителя, поцѣлували его въ руку а вôдтакъ сѣдали собѣ побôчь себе та шептали щось тихенько та споглядали на незнакомыхъ. Всѣхъ дѣтей було разомъ пятьдесять и пятеро; хлопцѣ сидѣли по однôй сторонѣ а дѣвчата по другôй.

Коли вже всѣ зôйшли ся, промовивъ Володко голосно: „Любй дѣтоньки, поклонѣмъ ся передовсѣмъ въ покорѣ всюды присутному милому Богови, нашому Вôтцеви и предложѣмъ Ему зъ приналежною почестію нашй гадки и просьбы“. Коли вôнъ такъ сказавъ, зложили всѣ пятьдесять и пятеро дѣтей рученята и припали на колѣна. И Володко упавъ на колѣна и панъ-отець и оба радники зъ мѣста. Вôдтакъ прочитавъ учитель красну молитву, що лежала передъ нимъ на стôлци написана и була такъ зрозумѣло уложена, що єѣ могла поняти и шестилѣтна дитина. То тронуло одного радника такъ глубоко, що ему ажь сльозы стали въ очахъ.

(Дальше буде.)

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.